

FAKULTNÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLMOUC, HÁLKOVA 4

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

Slam poetry

Olomouc, červen 2016

Vedoucí práce:

Adéla Konečná

Martin Kreuziger

Obsah

1	Počátky slam poetry v USA.....	5
2	Příchod slamu do ČR.....	6
2.1	Slam poetry a poetry slam	6
2.2	Slamová škola v Olomouci	6
2.3	Slamoviny	6
3	Osobnosti českého slamu.....	7
4	Slameři z naší vlasti	8
5	Pravidla a průběh slamu.....	9

Abstrakt

Moje práce začíná u počátku slam poetry a pokračuje přes vznik a vývoj slamu v České republice. Seznámíte se s osobnostmi, které stály u vzniku slamu a které ho pomohly rozšířit. Dočtete se pár jednoduchých pravidel o soutěži a o tom, jakou má slam atmosféru a jak vznikají texty slamerů.

Abstract

My work starts from onset slam poetry. The work continues through beginning and progress in Czech Republic. You will be introduced with famous people of slam, rules of slam poetry how slamers makes their texts and what kind of atmosphere you can feel on slam shows.

ÚVOD

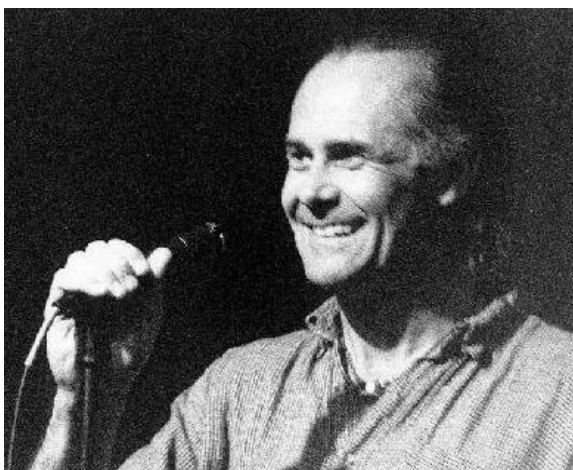
V mé závěrečné práci se dočtete něco o slam poetry. Slam poetry nemá žádnou definici, nejde zařadit ani do žádného žánru jako je třeba stand-up comedy nebo čtení autorských textů. Svými slovy bych řekla, že slam je sjezd slamerů a diváků, které spojuje pouto slova, které přechází ze slamera na diváky. Texty si každý píše sám nebo je rovnou tvoří na jevišti. Už samotné označení slam (anglicky prásknout, bouchnout) vyjadřuje ostré vymezení vůči obvyklému vnímání poezie jako lyrické, tiché, citlivé a vyvolává naopak spíše protiklady jako hlasitost a neomezenost. Slamer asociativně improvizuje jako v extázi a většinou se mu to dokonce rýmuje. Scéna se ještě vytváří, cesty do žánrů jsou otevřeny a zkouší se různé styly. Slamer může dostat inspiraci, a tak vytvořit expresivní dílo, anebo také může mít blok a odejít bez jediného verše. Soutěže se nejvíce konají v kavárnách, klubech a divadlech, kde se text rodí a zároveň zaniká na jevišti. Vybrala jsem si práci z důvodu, že je to téma, které v České republice není ještě tak známé, a protože jsem mohla vidět na vlastní oči pár slamů díky svému bratrovi, který se jich účastní.

1 Počátky slam poetry v USA

Jednou z nejvýraznějších postav, které stály u zrodu slam poetry v USA, byl Marc Kelly Smith alias Slam Papi – dělník a básník z Chicaga. Považoval tradiční čtení za nudné, proto se rozhodl uspořádat první slam poetry. V roce 1986, při vystoupení Chicago Poetry Ensemble v baru Green Mill nechal Smith poprvé hlasovat diváky o tom, jak se jim jednotlivá vystoupení účastníků líbila. Ten večer oceňovalo publikum výkony potleskem, hučením a pískotem, později se hodnotilo kartami s čísly, a tak je tomu i dodnes. Zrodila se nová forma prezentace autorské poezie a spolu s ní také její publikum, které se stalo zároveň její nedílnou součástí.

„Samotné slovo 'poezie' odpuzuje lidi. Proč? Můžou za to školy. Slam se vrací zpět k lidem. Potřebujeme, aby spolu lidé komunikovali i skrze poezii. Je to cesta, jak sdělit naše hodnoty, co máme na srdci a věci, které jsme se naučili a které nás dělají takové, jací jsme.“ Slam Papi.

Slam poetry začala brzy pronikat i do ostatních metropolí Spojených států. V roce 1990 se konala první národní slam poetry – National Poetry Slam (NPS) za účasti zástupců z dalších měst. National Poetry Slam se postupně začala rozšiřovat i mimo USA, do Kanady, Velké Británie, Singapuru, Francie, Švýcarska, Německa, Rakouska, Polska a dalších zemí, včetně České republiky.

Marc Kelly Smith
<http://www.spitjournal.com/>

2 Příklad slamu do ČR

Do Čech se slam poetry dostala přes Německo s českým emigrantem a legendou mnichovské scény Jaromírem Konečným, který inicioval první ročník soutěže. První celonárodní kolo Slam poetry v České republice proběhlo na podzim roku 2003 v rámci olomouckého festivalu Poezie bez hranic, pořádaném Jaromírem Konečným a brněnským nakladatelem a spisovatelem Martinem Pluháčkem Reinerem. V současnosti se slamy konají po celé republice a slamerů a diváků čím dál více přibývá.

2.1 Slam poetry a poetry slam

V Česku známý jako slam poetry žije v iluzi, jelikož správný název z USA je poetry slam. Češi zkomolili název a pojmulili celou soutěž svojí vlastní cestou. Na západě je to spíše stále více recitování básní, i když aktivnějším způsobem přednesu. U nás recitujeme bez papíru a častěji improvizujeme a zapojujeme nejen slova, ale i tělo.

2.2 Slamová škola v Olomouci

Pod vedením pedagoga a překladatele Boba Hýska, který zpravidla překládá básně od Charlese Bukowského vyrůstají noví slameři. Dlouhodobě vede semináře v rámci Univerzity Palackého a pořádá slamy v Olomouci. Díky jeho činnosti získala Olomouc status jako významné místo českého slamu. Slamy v Olomouci se nejčastěji pořádají v divadle hudby a v letním kině Hoblině.

2.3 Slamoviny

Slamer a pedagog Pavel Oškrkaný je zakladatelem českého zpravodaje Slamoviny. Je to web a zároveň i tiskoviny, kde kolují aktuality a novinky týkající se slamu našeho i zahraničního. Najdete tam, kde a kdy se slamy konají. Slamoviny nám sdělují různé rozhovory a názory slamerů. Tištěná čísla vychází po měsíci.

<http://www.slamoviny.cz/2016/03/26/>

3 Osobnosti českého slamu

První osobností, která měla vliv na vznik a vývoj slamu v ČR je Martin Pluháček Reiner, který je českým básníkem, prozaikem a organizátorem kulturního dění. Stal významným iniciátorem i aktérem české literární scény. Řídí prestižní nakladatelství (Petrov, 1992-2005, Druhé město, od roku 2006) a organizuje kulturní a společenské akce a také vydával časopis Neon (1999-2000). Během všech svých aktivit se Pluháček věnuje vlastní literární tvorbě a také se účastní mezinárodních básnických festivalů a soutěží.

Žena, která přispěla slamu, byla Lenka Zogatová, na kulturní scéně známá jako organizátorka rockových a jazzových koncertů. Byla hlavní osobou v občanském sdružení Fléda, kde zajišťovala fungování literárních a divadelních vystoupení, se zaměřením na původní tvorbu. Také byla hlavní organizátorkou slam poetry v České republice. Zemřela v 58 letech na vážnou nemoc.

Lenka Zogatová
<http://encyklopedie.brna.cz/>, Jana Soukupová

Další osobností je Jaromír Konečný, který odešel ve 26 letech z České republiky do Německa, kde se stal známým spisovatelem a aktivním slamerem. Stál u zrodu českého slamu během oficiálně prvního ročníku olomouckého festivalu Poezie bez hranic a v české slam poetry se nadále angažuje a kromě toho, že je jejím pravidelným hostem, moderoval také první ročník mezinárodní exhibice slamerek v České republice Ms. Slam poetry.

4 Slameři z naší vlasti

Mezi nejznámějšího českého slamera bych zařadila Bohdana Bláhovece, který vystudoval FAMU v Praze. V roce 2005 se stal vítězem celonárodního kola české Slam poetry, od té doby se se svými slamovými vystoupeními zúčastnil mnoha soutěží a exhibic. Slamoval na velkých rockových festivalech a také v České televizi. Slam jeho vlastními slovy:

„Pro mě slam souvisí s obnažením. Obnažením myslím nahotu mozku. Živý myšlenkový proces v přímém přenosu, který je překvapivý i pro aktéra samotného. V momentě, kdy se naopak myšlení balí do dalších vrstev a mozek se obléká a fintí, přestává to býti a stává se něčím zbytečnějším a nezajímavým.“

Bohdan Bláhovec a jeho emoce
<http://www.slamoviny.cz/2015/08/28/bohdan-blahovec/>

Další slamer, který stojí za zmínku je určitě i Jan Jílek, který je dvojnásobným mistrem České republiky. V roce 2010 vydal sbírku svých slamových textů s názvem Jan jí lilek, která byla nominována na nejkrásnější knihu roku, a v roce 2015 vydal druhou knihu s názvem Jan se jí lek.

Slamer Jakub Foll, který je absolvent katedry loutkového a alternativního divadla, zpěvák skupiny Střídmi klusáci v kulisách višni a první dvojnásobný mistr ČR ve slam poetry. Je jeden z nejlepších českých improvizátorů. Jeho namísto vzniklé básně většinou mají hloubku, což není úplně obvyklé.

Metoděj Constantin, vlastním jménem Matěj Masařík je čtyřnásobný finalista mistrovství ČR ve slam poetry. Ve svém prvním finále v roce 2012 skončil třetí. Zvítězil v

roce 2013 a o rok později skončil těsně druhý. Metoděj je improvizátor a většinou si nechává poradit slova od publika. Kromě slam poetry dělá také rap a beatbox, jejichž prvky přejímá do svých vystoupení.

Z naší ženské scény slamu jsou známé Barbora Řiháková, nebo Bio Masha, vlastním jménem Marie Černíková, která je nazývána první dámou českého slamu. Je naší nejlepší improvizátorkou. Mezi její největší slamové úspěchy patří účast v českém finále v roce 2010 a vítězství v mezinárodní soutěži Tilos Slam Budapest také v roce 2010. Vystudovala scénografii na DAMU a spolupracovala na řadě divadelních inscenací.

K největším úspěchům Barbory patří vítězství ve Femislam 2016 a umístění na stupních vítězů na exhibicích (Mezinárodní slamový večer, Kladivo huby) nebo v regionálních kolech v Brně a v Praze. Její básně jsou často intimní a emocionálně nabitě. Zaměřuje se také na celospolečenská témata související s jejím studiem genderové problematiky a antropologie. V současnosti pracuje jako galeristka a má dlouholeté zkušenosti s modelingem.

V české slam poetry scéně se pohybují další známá jména, jako jsou Švéd, Ondřej Hrabal, Daniel Kunz, Rimmer, Anatol Svahilec, Lojza Kvádr, Mručivák a Pavel Oškrcaný, který je šéfredaktorem slamovin.

5 Pravidla a průběh slamu

Reflektor září na jeviště, slamer v září jeviště a oči diváka na slamerovi. V ruce tiskne mikrofon a má 3 minuty na předvedení svého textu. Texty nemají hranice, každý je jiný a originální. Na jevišti nejsou povoleny rekvizity, ani žádné kostýmy. Slameři ale i tak dbají na svou image, která by nám měla prozrazovat jejich osobnost. Do sdělování přichází i mimika, výraz, pohyb, rytmus a sdělení textu. Důležitá je přitom hlavně komunikace s diváky. Publikum může během výstupu dávat najevo své zaujetí a tyto reakce jsou ve slam poetry velmi vítané, dodávají vystoupení akčnost a dynamiku. Smích, potlesk, hlasité povzbuzování i pískot tedy v mnohém mohou ovlivnit průběh celé soutěže i samotné výsledky. Porotu vybírá organizátor soutěže náhodně přímo z přítomného publika před samotným zahájením soutěže. Obvykle má porota pět až deset členů. Porotci přiřazují účastníkům soutěže body od 0 do 10. Z jednotlivých regionálních kol postupuje do celostátního finále (dle počtu účastníků) zpravidla pouze vítěz. Výjimkou bývá například Praha nebo Olomouc, kde se regionálního kola účastní několikrát více slamerů a

---

úroveň vystoupení na prvních pěti příčkách bývá velmi vysoká. Do slamu může jít každý, koho baví vystupovat, chce něco sdělit a pobavit lidi. Typickým příkladem, ukazujícím charakteristiku slamových témat v českém prostředí, je ukázka z vystoupení Jana Jílka, ve kterém se prolínají různé motivy:

*„Před měsícem se mi zjevila panna Maria,
haló, haló, na hlavě svatozář,
na hlavě jedenácté svatozáří,
ne špinavá, ale čistá blondýna,
krev a mlíko, jako víno, jako vina,
byl jsem hin,
řekl jsem, jsem hin,
řekl jsem, ich bin hin,
řekl jsem, jsem bin Ládin,
řekl jsem, ich bin Ládin,
řekl jsem ich bin bin Ládin,
řekl jsem, ich bin Aladin,
řekl jsem, ich bin Ládinosaurus rex,
řekl jsem triasjura dělnická třída,
řekl jsem sex a doufal, že se přidá,
ona tam stála jak solný sloup u Sodomy a Gomory,
jak báj báj pás mé srdeční komory,
jak pes bye bye, co znásilnil a sežral psa čau čau...”*

Závěr

Cílem mé práce bylo, aby se čtenář seznámil a získal základní představu o fenoménu nazvaném slam poetry. Na každého působí jinak, a tak doufám, že ti, kdo slam ještě neviděli naživo, se budou chtít o tento zážitek obohatit. Sama bych se ráda někdy v budoucnu slam poetry zúčastnila, proto mě velmi těšilo pracovat na této práci, díky které jsem se seznámila se spoustou faktů a jevů, která jsou se světem slam poetry spojena a lépe tak do něj pronikla.

Prohlašuji, že na celé práci jsem pracoval samostatně a uvedl jsem použitou literaturu.

V Olomouci, červen 2016

---

podpis

Zdroje

Webové stránky:

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Marc_Smith_\(poet\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Marc_Smith_(poet))

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/cesi-se-spletli-a-vytvorili-unikat-slam-poetry-fl5-/kultura.aspx?c=A111221_131131_In_kultura_btt

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/cesi-se-spletli-a-vytvorili-unikat-slam-poetry-fl5-/kultura.aspx?c=A111221_131131_In_kultura_btt

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/salon/217800-poezie-je-vyjimecny-stav-rika-spisovatel-a-nakladatel-martin-reiner.html>

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/odesla-lenka-zogatova-punkerka-s-materskym-srdcem-fsl-/kultura.aspx?c=A141203_143358_In_kultura_hep

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/odesla-lenka-zogatova-punkerka-s-materskym-srdcem-fsl-/kultura.aspx?c=A141203_143358_In_kultura_hep

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Jarom%C3%ADr_Kone%C4%8Dn%C3%BD

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/tvurce/47926-bohdan-blahovec/>

Noviny-slamoviny:

OŠKRKANÝ PAVEL, [online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z:
<http://www.slamoviny.cz/2015/10/05/anketa-co-neni-slam-poetry/>

OŠKRKANÝ P., [online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z:
<http://www.slamoviny.cz/category/slameri/>

OŠKRKANÝ P., [online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z:
<http://www.slamoviny.cz/2016/01/31/co-je-slam-poetry-2/>

OŠKRKANÝ P., [online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: <http://www.slamoviny.cz/o-strance/>

Použité obrázky:

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: <http://www.spitjournal.com/interviews/interview-executive-director-suzi-q-smith/>

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: <http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=preview&image=17424>

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: <http://www.slamoviny.cz/2015/08/28/bohdan-blahovec/>

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: <http://www.slamoviny.cz/2016/03/26/tistene-slamoviny-na-cely-mesic/>

[online]. [cit. 2016-06-16]. Dostupné z: <http://www.people.cz/mag/cs/articles-detail/aid-13072>